

Studenci wobec pracy – porównanie opinii osób studiujących w Polsce i w Finlandii

Michał Tomczak

*Katedra Nauk Społecznych i Filozoficznych, Wydział Zarządzania i Ekonomii,
Politechnika Gdańska*

W artykule podjęto próbę scharakteryzowania opinii i oczekiwań wobec pracy studentów polskich i fińskich. Materiał empiryczny pozyskano metodą sondażową, na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród studentów uczelni w Polsce i Finlandii.

Wśród wniosków z badania podkreślić należy przede wszystkim wysoki poziom identyfikacji z uczelnią i wydziałem u studentów polskich oraz ich chęć doskonalenia kwalifikacji; obawę o znalezienie satysfakcjonującego zatrudnienia charakteryzującą obie badane grupy oraz większą chęć do pracy w zespołach wielokulturowych w wypadku studentów fińskich.

Słowa kluczowe: studenci, uczelnia, szkolnictwo wyższe, praca, rynek pracy, Polska, Finlandia

Wprowadzenie

Sytuacja na lokalnym rynku pracy jest w dużej mierze uwarunkowana ogólną kondycją gospodarczą kraju i regionu. Konsekwencją wzrostu gospodarczego jest zazwyczaj wzrost popytu na pracę idący w parze ze spadkiem poziomu bezrobocia. Niezależnie jednak od zmieniającej się sytuacji gospodarczej, młodzi ludzie stanowią grupę, której położenie na rynku pracy jest szczególnie niekorzystne (Fryca, 2009, s. 71; Barwińska-Małajowicz, 2013). W związku z tym, że wiek stanowi bardzo istotny czynnik demograficzny powiązany z poziomem zatrudnialności (Wiśniewska, 2015, s. 19; Paczuska, 2014; Podogrodzka, 2015; Urząd Marszałkowski..., 2010; Urząd Marszałkowski..., 2008; Wojewódzki Urząd Pracy..., 2013) osoby młode w sposób szczególny bywają dotknięte niekorzystnymi konsekwencjami spowolnienia gospodarczego (Bykowski i in., 2012b; Wojdyło-Preisner, Zawadzki, 2015). W październiku 2015 r. co piąty młody mieszkaniec Europy pozostawał bez pracy. Stopa bezrobocia wśród osób w wieku poniżej 25. roku życia wyniosła w tym okresie w całej Unii Europejskiej 20%, w tym 19,2% w Polsce oraz

22% w Finlandii (Eurostat, 2015). Ponadto, współcześnie rynek pracy charakteryzują dynamiczne zmiany, zwłaszcza w zakresie jego wymogów oraz zapotrzebowania na konkretne umiejętności i kompetencje pracowników (Filipowicz, 2004; Morawski, 2009; Oleksyn 2006). Ma to również odniesienie do sytuacji zawodowej ludzi młodych, wchodzących dopiero na rynek pracy, a co za tym idzie pozbawionych najczęściej jednego z kluczowych atutów, jakim jest doświadczenie.

Szkolnictwo wyższe w Finlandii i Polsce

Szkoły wyższe odgrywają niebagatelną rolę dla kształtowania sytuacji zawodowej młodych ludzi (Fryca, 2009). W roku akademickim 2014/15 w Polsce funkcjonowały 434 wyższe szkoły publiczne i niepubliczne, w tym 19 uniwersytetów i 25 wyższych szkół technicznych oraz pozostałe placówki o profilu przyrodniczym, ekonomicznym, pedagogicznym, medycznym, morskim, wychowania fizycznego, artystycznym, teologicznym, resortowym (MON i MSW), a także PWSZ (Główny Urząd Statystyczny..., 2015, s. 29). System szkolnictwa wyższego występujący w Finlandii różni się nie tylko ze względu na dużo mniejszą liczbę uczelni – jest ich jedynie 46, lecz także na ich charakter. Ma on strukturę dwusektorową, na którą składa się 20 uczelni uniwersyteckich oraz 26 politechnik (Zielińska, 2009, s. 22). Uniwersytety, spośród których połowa ma wielowydziałowy charakter, a pozostałe posiadają profil techniczny, ekonomiczny oraz akademii sztuk, kładą nacisk zarówno na badania naukowe, jak i dydaktykę. Politechniki natomiast stanowią nieuniwersytecki sektor zawodowego szkolnictwa wyższego, który skupia się przede wszystkim na nauczaniu praktycznym. Program studiów jest dopasowany do przemysłu i głównych gałęzi gospodarki regionalnej (Zielińska, 2009, s. 22–23). Chcąc wskazać na główne różnice pomiędzy rozwiązaniami w tym obszarze, które przyjęte zostały w obu krajach, wskazać należy kilka elementów. Po pierwsze, są istotne różnice w wysokości nakładów na naukę i edukację, które w Finlandii są systematycznie zwiększane, natomiast w Polsce sektor edukacji jest obszarem, w którym niejednokrotnie szuka się oszczędności. Co więcej, zauważalny jest dużo mniejszy zakres współpracy polskich szkół z otoczeniem społeczno-gospodarczym, która przekłada się na problem dostosowania treści kształcenia teoretycznego do potrzeb praktyki i zapotrzebowania rynku pracy (Grzeškiewicz, 2009, s. 26). W strukturze studentów polskich szkół wyższych dominują osoby, które studiują na kierunkach studiów z obszaru nauk społecznych, gospodarki i prawa, a w dalszej kolejności z zakresu techniki, przemysłu i budownictwa oraz na kierunkach pedagogicznych. W Finlandii, oprócz najczęściej wybieranego obszaru techniki, przemysłu i budownictwa, studenci zdobywają wiedzę na kierunkach z zakresu nauk społecznych, gospodarki i prawa oraz zdrowia i opieki społecznej (Eurostat, 2014) (tabela 1).

Tabela 1. Studenci szkół wyższych według grup kierunków studiów w roku 2012 (w%)

Państwo	Ogółem	Kształcenie	Nauki humanistyczne i sztuka	Nauki społeczne, gospodarka i prawo	Nauka	Zdrowie i opieka społeczna	Technika, przemysł, budownictwo	Rolnictwo	Usługi
Finlandia	100,0	5,0	13,7	23,2	9,9	16,5	24,1	2,2	5,4
Polska	100,0	13,0	9,0	36,9	8,0	8,5	14,8	1,7	8,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Eurostat (2014).

Mniejszy udział kierunków technicznych i przemysłowych w strukturze kształcenia na szczeblu wyższym w Polsce ma również przełożenie na skuteczność pozyskiwania funduszy na prowadzenie innowacyjnych badań, których wyniki mogłyby być łatwo aplikowane do konkretnych sektorów gospodarki, zwłaszcza regionalnej (Grześkiewicz, 2009, s. 26). Potwierdza to również analiza OECD (2013), zgodnie z którą jednym z kluczowych czynników osiągnięcia sukcesu zatrudnieniowego młodych ludzi jest w odpowiedni sposób kształtowana polityka lokalna, integrująca dziedziny polityki rządowej i włączająca je do inicjatyw miejscowych. W obliczu stale rosnącej konkurencji na rynku szkolnictwa wyższego, a także nieprzewidywalności i złożoności otoczenia, w którym uczelnie funkcjonują (Leja, 2013, s. 21), dbałość o wysokie standardy, jakość kształcenia oraz integracja uczelni ze środowiskiem społeczno-gospodarczym, wydają się stanowić kwestie kluczowe zarówno dla uczelni, jak i dla pracodawców (Bykowski i in., 2014; 2013; 2012a; Brdulak, 2015). Nie wszystkie rozwiązania systemowe obserwowane w fińskim systemie szkolnictwa wyższego mogą znaleźć zastosowanie w warunkach polskich, lecz na pewno stanowić mogą punkt odniesienia oraz wartościowy przykład.

Założenia metodologiczne badania

Badaniu empirycznemu nadano deskryptywny charakter i nie formułowano hipotez wstępnych. Głównym założeniem badania było scharakteryzowanie opinii i poznanie oczekiwań wobec przyszłej pracy studentów studiujących na uczelniach w Polsce i w Finlandii. Zakres tematyczny badania podzielono na trzy obszary problemowe:

- identyfikacja z uczelnią,
- studia a życie zawodowe,

- nastawienie wobec pracy w zespołach wielokulturowych oraz względem kwestii migracji zarobkowych.

Badanie przeprowadzono w listopadzie 2014 r., przy wykorzystaniu metody sondażowej, na podstawie techniki ankiety audytoryjnej (Sawiński, Sztabiński, Sztabiński, 2000). Próba badawcza, która nie ma reprezentatywnego charakteru, oparta została na doborze celowym i liczyła 392 osoby (160 mężczyzn i 222 kobiety, 10 osób nie zazaczyło w ankiecie żadnej odpowiedzi w pytaniu dotyczącym płci respondenta). W jej skład weszli studenci studiów stacjonarnych pierwszego oraz drugiego stopnia Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej oraz Laurea University of Applied Sciences w Finlandii (z kampusów w miastach Leppävaara, Otaniemi i Kerava w rejonie Helsinek). W próbie badawczej nie znalazły się osoby studiujące w trybie niestacjonarnym, ponieważ jednym z założeń badania było poznanie opinii studentów stacjonarnych jako osób, które nie rozpoczęły jeszcze aktywności zawodowej. Odpowiedzi respondentów analizowano ze względu na kraj studiowania, stanowiący kluczową zmienną w kontekście zarysowanego problemu badawczego. Analizę częstości przeprowadzono z użyciem oprogramowania do obróbki statystycznej danych, stosowanego powszechnie w naukach społecznych – IBM SPSS Statistics.

Wyniki badania

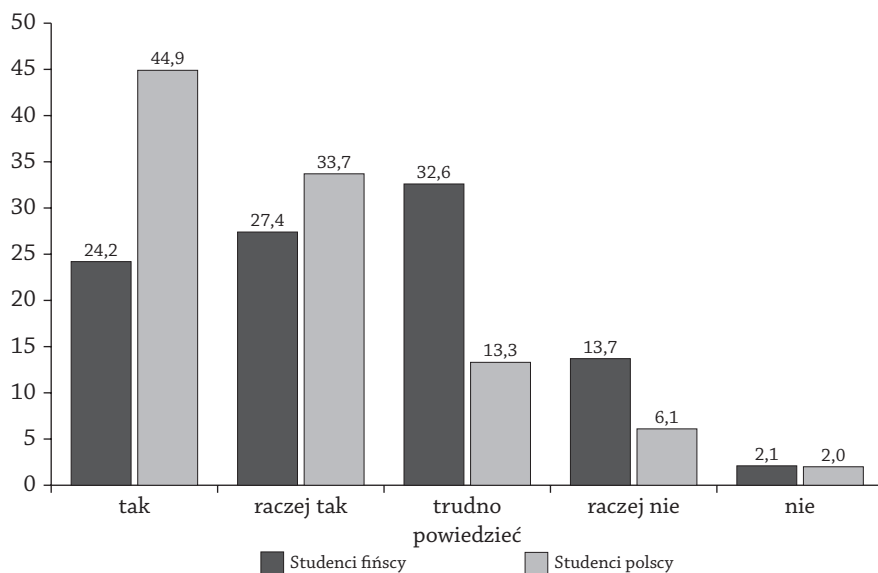
Identyfikacja z uczelnią, wydziałem i kierunkiem studiów

W prezentacji wyników badań empirycznych jako pierwszy problem podjęta zostanie kwestia utożsamiania się osób studiujących z macierzystą uczelnią. Dużo większy odsetek studentów polskich niż fińskich zadeklarowało, że identyfikuje się z uczelnią, na której studiuje. Blisko 80% polskich studentów było takiego zdania (78,6% udzieliło odpowiedzi „tak” lub „raczej tak”), wobec jedynie około połowy (51,6%) ich rówieśników z Finlandii. Fińscy studenci byli również w omawianej kwestii mniej zdecydowani, w konsekwencji czego częściej zaznaczali odpowiedź „trudno powiedzieć” (rysunek 1).

Podobne rozbieżności zaobserwować można w wypadku odpowiedzi na pytanie, czy respondenci identyfikują się z macierzystym wydziałem. Polscy studenci również częściej deklaruowali identyfikację z wydziałem, na którym odbywali studia, choć rozbieżności w odpowiedziach nie były już tak duże jak na poprzednie pytanie. Dla odpowiedzi twierdzących („tak” i „raczej tak”), różnica pomiędzy obiema grupami wynosiła już tylko 9 punktów procentowych. W taki sposób odpowiedziało 57,3% osób studiujących w Finlandii wobec 66,3% studentów polskich (rysunek 2).

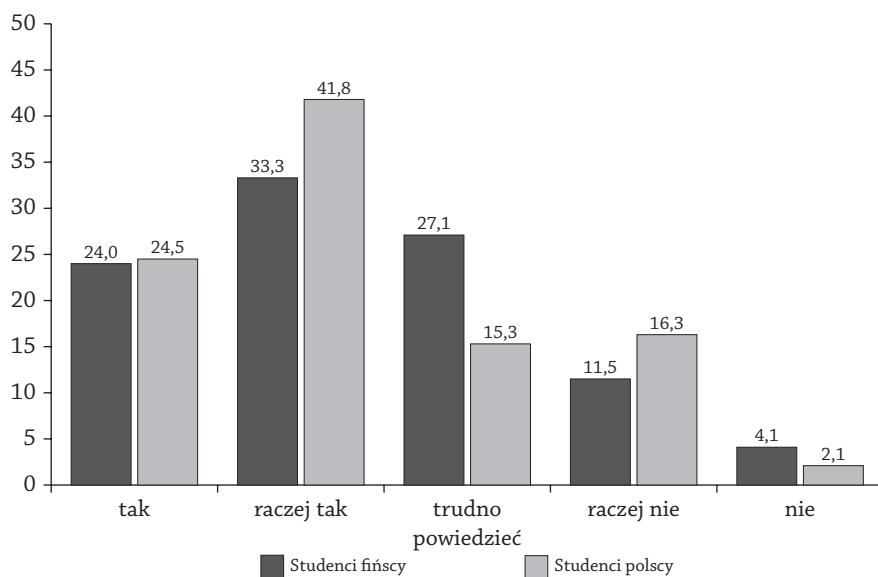

Rysunek 1. Identyfikacja z uczelnią (w%)

Źródło: badanie własne.

Rysunek 2. Identyfikacja z wydziałem (w%)

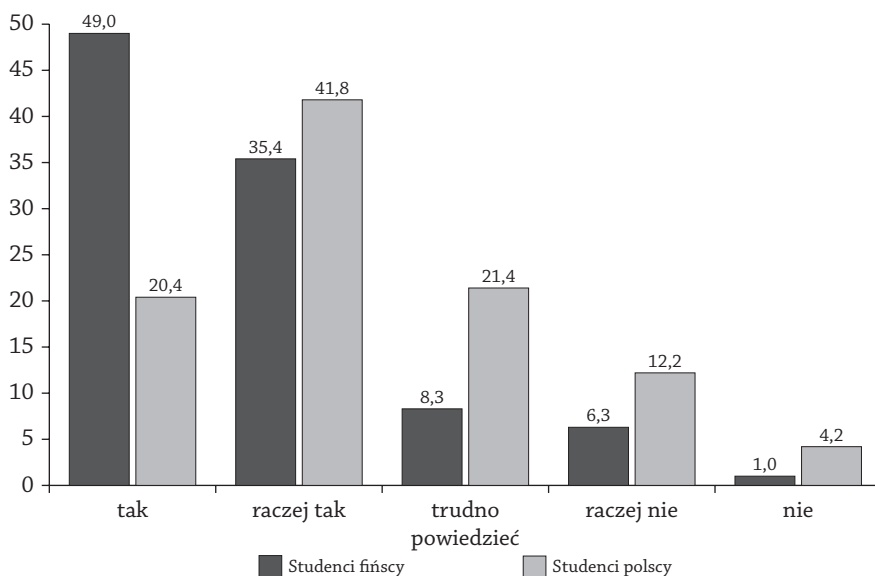

Źródło: badanie własne.

W odmienny sposób kształtowały się odpowiedzi na kolejne pytanie dotyczące identyfikacji respondentów. W wypadku identyfikacji z kierunkiem studiów grupą częściej deklarującą ten rodzaj postawy były osoby studiujące w Finlandii (84,4%) niż w Polsce (62,2%). Na tej podstawie można przypuszczać, że identyfikacja polskich studentów ma w większej mierze instytucjonalny charakter; odczuwają oni związek z nazwą, marką uczelni. Natomiast ich fińscy rówieśnicy identyfikują się w większym stopniu z wykształceniem kierunkowym, konkretnymi umiejętnościami, dzięki którym wykonywać będą w przyszłości wybrany zawód (rysunek 3).

Rysunek 3. Identyfikacja z kierunkiem studiów (w%)

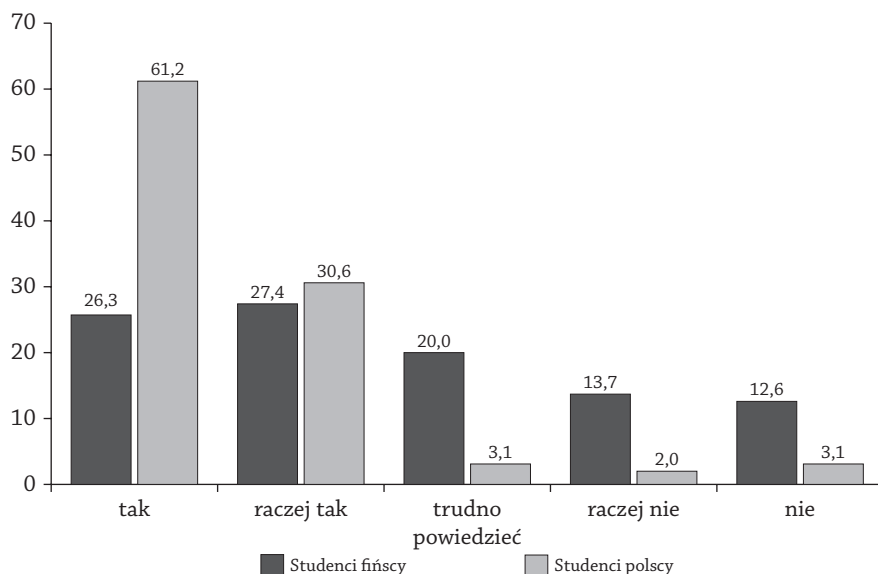

Źródło: badanie własne.

Wydaje się to potwierdzać rozkład odpowiedzi na kolejne pytanie, odnoszące się do opinii ankietowanych, czy istotny jest wybór konkretnej uczelni w kontekście przygotowania do przyszłej kariery zawodowej i potrzeb rynku pracy. Jedynie co drugi fiński student (53,7%) był zdania, że ma to istotne znaczenie, natomiast wśród polskich studentów aż 93,8% osób odpowiedziało w ten sposób. Podobnie jak w wypadku odpowiedzi respondentów na pytanie zaprezentowane powyżej, wskazywać może to na przywiązywanie przez polskich studentów dużej wagi do instytucjonalnego wymiaru kształcenia, w większej mierze przywiązania do marki uczelni niż do konkretnego profilu nabywanych w toku studiów umiejętności kierunkowych (rysunek 4).

Rysunek 4. Istotność wyboru uczelni (w%)

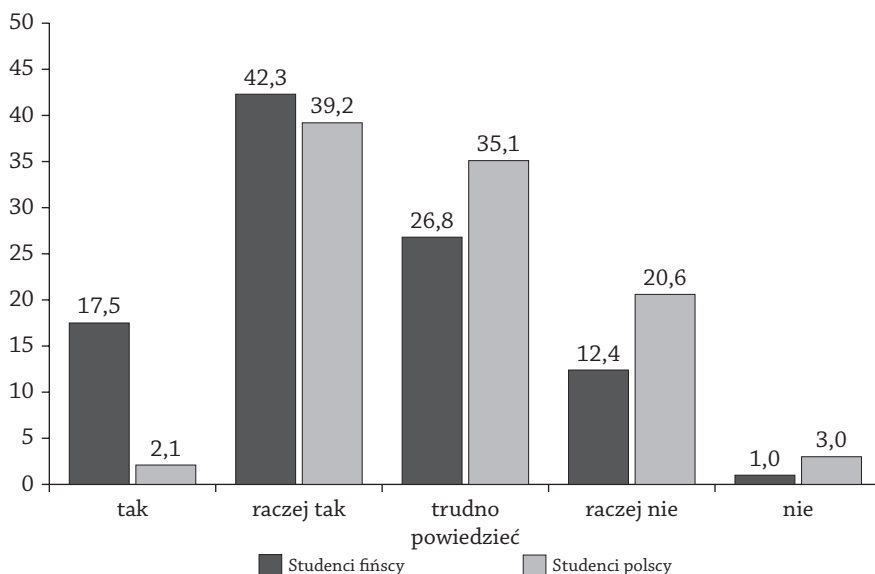

Źródło: badanie własne.

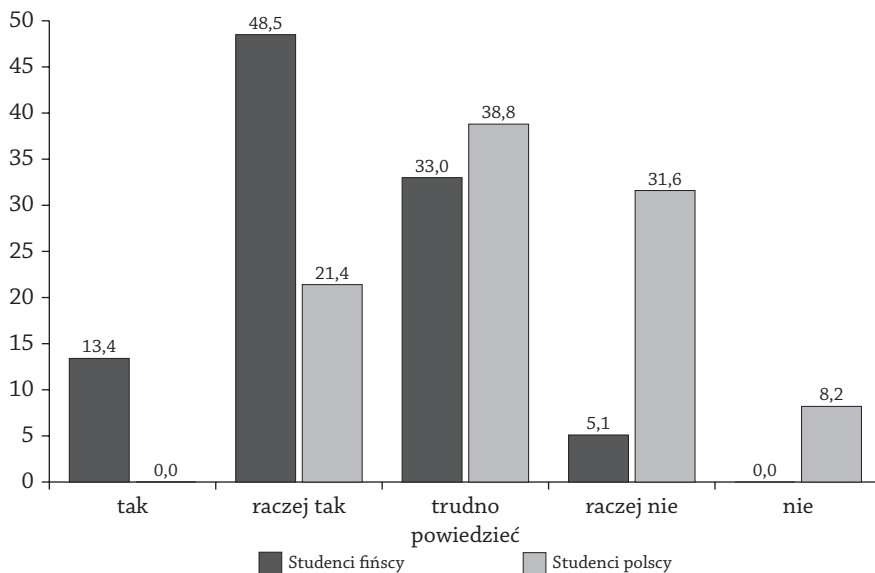
Studia a rynek pracy

Drugim obszarem problemowym podejmowanym w toku przeprowadzonych badań ankietowych było przejście pomiędzy okresem studiowania a wejściem na rynek pracy. Respondenci z obu krajów, pytani o ocenę programu studiów, na których zdobywają wiedzę, nie byli zgodni. Studenci fińscy dużo lepiej ocenili ww. program (59,8% ankietowanych osób ma na jego temat pozytywne zdanie). Wśród polskich studentów odsetek osób deklarujących taką opinię był sporo niższy i wyniósł tylko 41,3% badanych, z czego jedynie 2,1% w sposób zdecydowany określiło program ich studiów jako dobry. Co trzeci ankietowany polski student (35,1%) nie miał na ten temat sprecyzowanej opinii (rysunek 5).

Rozkład odpowiedzi polskich respondentów na kolejne pytanie również nie napawa optymizmem. Żaden z nich nie był zdania, że studia dobrze przygotowują do przyszłych zadań zawodowych i dobrze odpowiadają na zapotrzebowanie rynku pracy. Jedynie co piąty (21,4%) określił poziom przygotowania studentów przez uczelnie wyższe jako „raczej dobry”. Ich rówieśnicy z Finlandii ocenili ten problem dużo bardziej pozytywnie. Odpowiedzi „dobrze” i „raczej dobrze” stanowiły aż 61,9%, czują się więc oni dużo lepiej przygotowani do akcesji na rynek pracy niż studenci polscy (rysunek 6).

Rysunek 5. Pozytywna ocena programu studiów (w%)

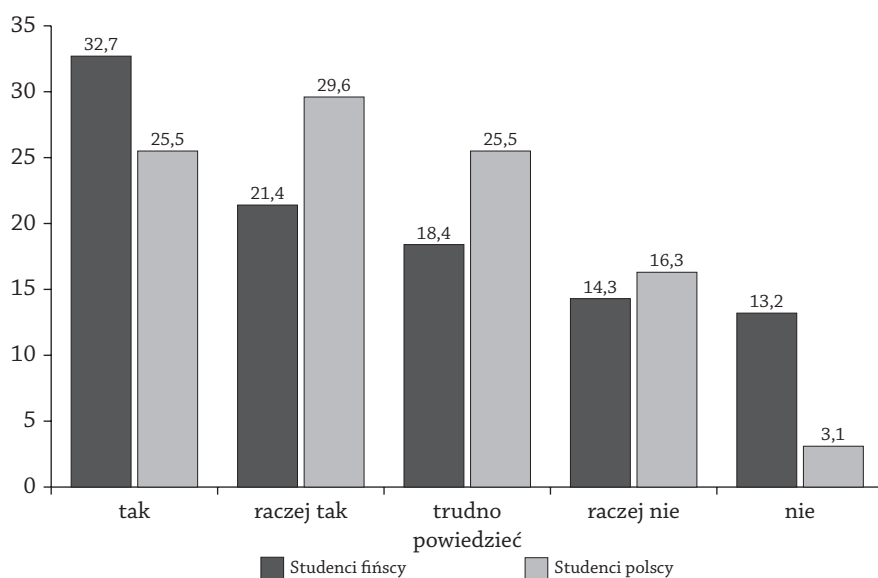
Źródło: badanie własne.

Rysunek 6. Pozytywna ocena przygotowania do zadań zawodowych/potrzeb rynku pracy (w%)

Źródło: badanie własne.

Pomimo tego, że ankietowane osoby studiujące w Polsce czuły się w dużo mniejszym stopniu przygotowane, aby odnaleźć się na rynku pracy po zakończeniu nauki na studiach, to ich obawa o znalezienie satysfakcjonującej pracy okazała się być jednak na zbliżonym poziomie w odniesieniu do studentów fińskich. Co drugi badany student fiński (54,1%) i polski (55,1%) odczuwali taką obawę, natomiast nie odczuwało jej odpowiednio: 27,5% ankietowanych Finów oraz 19,4% ankietowanych Polaków (rysunek 7).

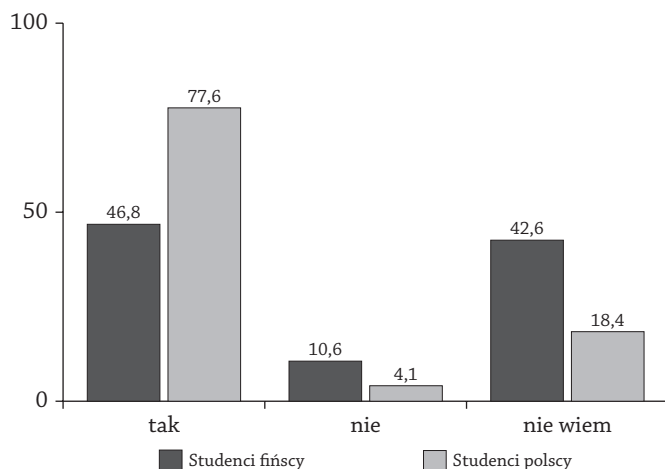
Rysunek 7. Obawa o znalezienie satysfakcjonującej pracy (w%)

Źródło: badanie własne.

Być może prezentowane powyżej wypowiedzi polskich studentów, w których deklarowali oni mniejsze poczucie przygotowania do pracy, choć jednocześnie ich obawy o znalezienie satysfakcjonującego zatrudnienia były na podobnym poziomie jak u rówieśników z Finlandii, mają odzwierciedlenie w ich opiniach prezentowanych przy okazji kolejnego pytania. Obawy te mogą być mniejsze z uwagi na to, że ankietowani studenci z Polski znacznie częściej niż studenci z Finlandii planowali kontynuowanie edukacji na uczelni, m.in. w toku studiów podyplomowych, a zatem mieli świadomość konieczności uzupełniania kwalifikacji i doskonalenia umiejętności niezbędnych na rynku pracy (rysunek 8).

Rysunek 8. Zamiar kontynuowania edukacji na uczelni (w%)

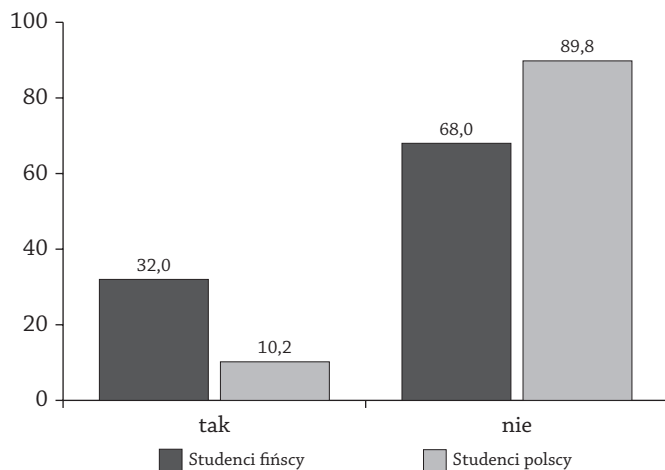

Źródło: badanie własne.

Nastawienie wobec pracy w zespołach wielokulturowych oraz względem kwestii migracji zarobkowych

Trzeci blok pytań postawionych respondentom odnosił się do kwestii ich opinii w zakresie współpracy zawodowej z osobami wywodzącymi się z innych kultur oraz możliwości podjęcia w przyszłości migracji zarobkowej i pracy za granicą.

Rysunek 9. Udział w międzynarodowej wymianie studentów podczas studiów (w%)

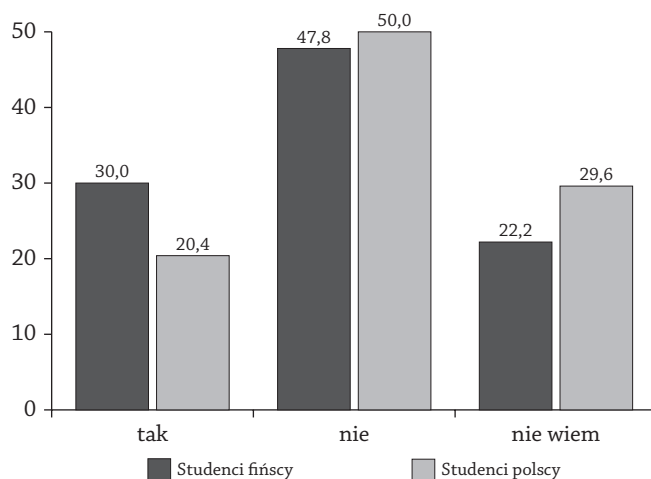

Źródło: badanie własne.

Ankietowane osoby studiujące w Finlandii znacznie częściej (32%) niż polscy studenci (10,2%) mieli za sobą doświadczenia udziału w międzynarodowej wymianie studenckiej w toku studiów (rysunek 9). Niski odsetek osób studiujących w Polsce, które uczestniczyły w międzynarodowej wymianie studenckiej może dziwić, w sytuacji gdy tego typu wyjazdy są obecnie powszechnie dostępne dzięki programowi Erasmus+ (Fundacja Rozwoju..., 2014), który oferuje szerokie możliwości w zakresie finansowania podróży oraz zakwaterowania pobytu studentów na zagranicznych uczelniach.

Co więcej, polscy studenci zadeklarowali również mniejszą chęć udziału w tego typu wyjeździe w przyszłości. Jedynie co piąta osoba (20,4%) wyrażała taki zamiar, wobec co trzeciego (30%) studenta fińskiego (rysunek 10).

Rysunek 10. Zamiar uczestniczenia w międzynarodowej wymianie studentów (w%)

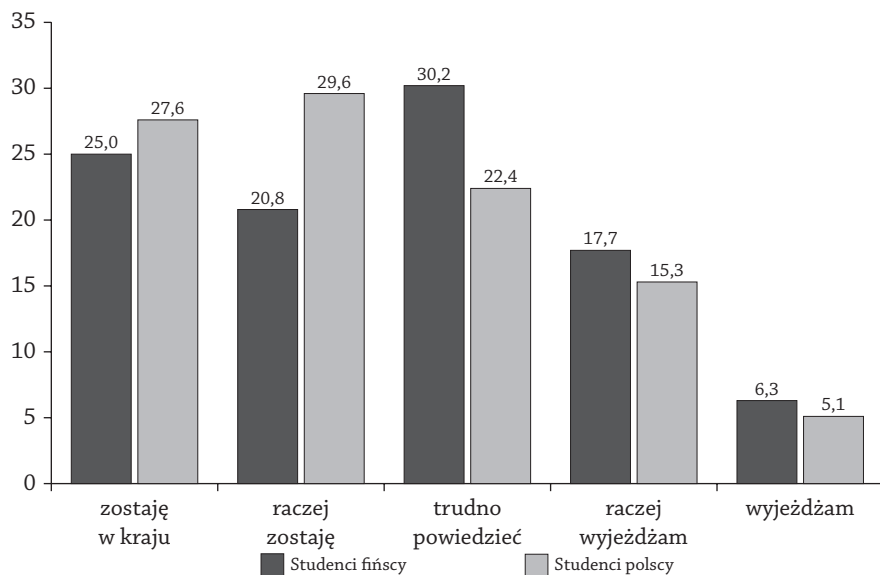

Źródło: badanie własne.

Mniejsza mobilność studentów polskich w toku studiów i mniejsza chęć planowania jej w przyszłości, mają prawdopodobnie wpływ na ich opinie odnoszące się do planów w zakresie migracji zarobkowej po zakończeniu edukacji na uczelni. Ankietowane osoby studiujące w Polsce rzadziej deklarowały zamiar wyjazdu z kraju w celu podjęcia pracy zarobkowej. Takiego zdania jest co piąty ankietowany polski student (20,4%) oraz co czwarty student fiński (24%) (rysunek 11). Niski odsetek ankietowanych polskich studentów deklarujących zamiar wyjazdu z kraju może być również konsekwencją faktu, że w skład próby badawczej wchodziły osoby studiujące na kierunkach, których absolwenci bardzo dobrze radzą sobie na rynku pracy. W roku 2012 udział bezrobotnych absolwentów w ogólnej liczbie

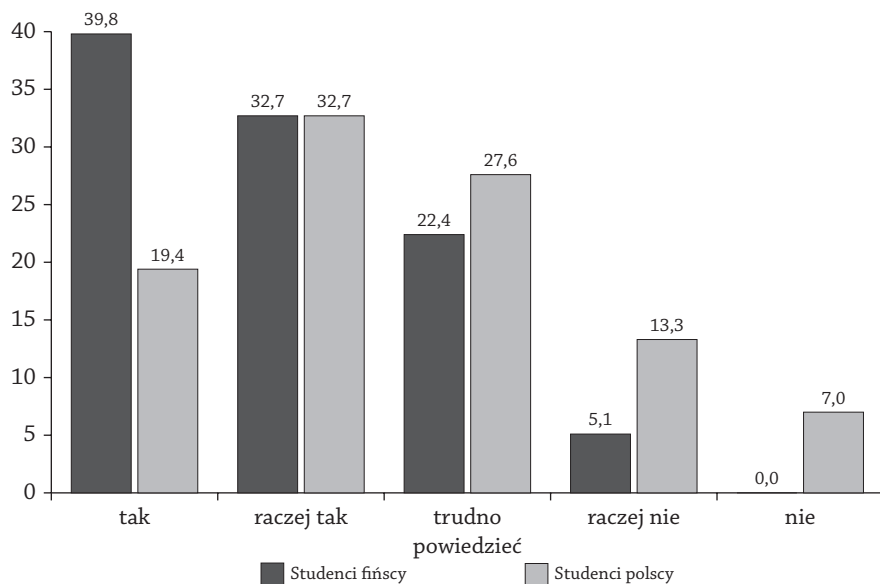

Rysunek 11. Plany dotyczące migracji zarobkowej po ukończeniu edukacji na uczelni (w%)

Źródło: badanie własne.

Rysunek 12. Chęć pracy w zespole międzykulturowym (w%)

Źródło: badanie własne.

absolwentów wyniósł na WZiE PG odpowiednio: 0,5% dla kierunku Zarządzanie Inżynierskie oraz 3,9% dla kierunku Zarządzanie (Wojewódzki Urząd Pracy..., 2013, s. 44). Perspektywa dobrej sytuacji na regionalnym rynku pracy po ukończeniu edukacji na uczelni może stanowić istotny czynnik zmniejszający chęć do podjęcia migracji zarobkowej.

Podobnie jak w wypadku poprzedniego pytania, respondenci z Polski są także mniej chętni, aby w przyszłości, po zakończeniu nauki na uczelni, pracować w ramach zespołów wielokulturowych, zrzeszających osoby z różnych krajów i różnych kultur. Jedynie około połowa (52,1%) polskich studentów wyraziła taką chęć, wobec prawie trzech czwartych (72,5%) studentów z Finlandii (rysunek 12).

Podsumowanie

Podsumowując przedstawione powyżej wyniki badań należy podkreślić, że ankietowani polscy studenci w większym stopniu niż ich rówieśnicy studiujący w Finlandii identyfikują się w sposób instytucjonalny z macierzystą uczelnią oraz wydziałem, natomiast w mniejszym stopniu utożsamiają się z konkretnym kierunkiem studiów, w ramach którego zdobywają wiedzę i umiejętności. Studenci fińscy lepiej oceniają sam program studiów, a w rezultacie czują się lepiej przygotowani do potrzeb rynku pracy. Pomimo tego obawa o znalezienie satysfakcjonującego zatrudnienia po ukończeniu edukacji na uczelni pozostaje na zbliżonym poziomie u obu badanych grup. Może być to konsekwencją tego, iż pomimo niższej oceny programu kształcenia w opinii polskich studentów, nie odczuwają oni jednak dużo większej obawy o swoją przyszłość zawodową, ponieważ częściej niż ich rówieśnicy z Finlandii deklarują zamiar kontynuowania nauki i doskonalenia swoich kwalifikacji, w szerszym zakresie dostosowując je do potrzeb rynku pracy. Niestety ankietowani polscy studenci są w toku studiowania mniej mobilni niż fińscy. Częściej także deklarują chęć pozostania w kraju po zakończeniu edukacji na uczelni. Rzadszy kontakt z innymi kulturami, a także deklarowana mniejsza chęć do wyjazdu zagranicznego w celach zarobkowych, znajdują być może odzwierciedlenie w postaci mniejszej akceptacji dla pracy w ramach zespołów międzynarodowych i międzykulturowych.

Jako główne wnioski nasuwające się w konsekwencji analizy wyników badań zaprezentowanych powyżej, wskazać należy przede wszystkim potrzebę uprzątnienia zajęć na polskich uczelniach. Z jednej strony należałoby zwiększyć liczbę profili kształcenia o charakterze praktycznym względem profili ogólnoakademicznych. Z drugiej strony, nawiązywać i rozwijać współpracę z pracodawcami, a także absolwentami, przede wszystkim w obszarze trafnej identyfikacji potrzeb rynku

pracy oraz szybkiej i skutecznej reakcji na te potrzeby, mającej odzwierciedlenie w uaktualnianiu treści programów kształcenia. Niezbędna wydaje się ustawiczna analiza efektywności studiowania na poszczególnych kierunkach, uczelniach oraz specjalnościach, pod kątem adekwatności treści programowych i nabywanych umiejętności w odniesieniu do zapotrzebowania rynkowego. Ostatnim, choć nie mniej ważnym, wnioskiem w rezultacie przeprowadzonych badań empirycznych, jest potrzeba położenia nacisku na internacjonalizację procesu kształcenia, nie tylko w formie wymiany studenckiej, ale także poprzez umożliwianie prowadzenia zajęć na polskich uczelniach zagranicznym nauczycielom akademickim.

Pomimo tego, iż przedstawione powyżej wyniki badań nie są reprezentatywne, zarysowują jednak pewien obraz rzeczywistości, a w konsekwencji stanowić mogą impuls do dalszych badań z zakresu problematyki opinii i oczekiwań młodych ludzi wobec pracy zawodowej.

Bibliografia

- Barwińska-Małajowicz, A. (2013). *Start zawodowy absolwentów szkół wyższych w Polsce i Niemczech*. Warszawa: CeDeWu.
- Brdulak, J. (2015). Wyzwania w zarządzaniu jakością na uczelniach w Polsce – dobre praktyki. *Edukacja Ekonomistów i Menedżerów*, 3(37), 13–21.
- Bykowski, P., Szeluga-Romańska, M., Tomczak, M., Ziemiański, P. (2012a). *Raport. Badanie losów zawodowych absolwentów Politechniki Gdańskiej. Rocznik 2010*. Gdańsk: Wydawnictwo PG.
- Bykowski, P., Szeluga-Romańska, M., Tomczak, M., Ziemiański, P. (2012b). Absolwent uczelni technicznej na rynku pracy – na przykładzie badań absolwentów Politechniki Gdańskiej z rocznika 2010. *Nauka i Szkolnictwo Wyższe*, 1(39), 182–193.
- Bykowski, P., Szeluga-Romańska, M., Tomczak, M. (2013). *Raport. Badanie jakości kształcenia i losów zawodowych absolwentów Politechniki Gdańskiej. Rocznik 2011*. Gdańsk: Wydawnictwo PG.
- Bykowski, P., Szeluga-Romańska, M., Tomczak, M. (2014). *Raport. Badanie jakości kształcenia i losów zawodowych absolwentów Politechniki Gdańskiej. Rocznik 2012*. Gdańsk: Wydawnictwo PG.
- Eurostat (2014). *Tertiary Students (ISCED 5–6) by Field of Education and Sex*. Pobrano 28 lutego 2016 z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction>. do
- Eurostat (2015). *Eurostat Newsrelease Euroindicators*. Pobrano 7 grudnia 2015 z: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7091248/3-01122015-AP-EN.pdf/772e30b0-2308-45ab-a712-6b3039b632bb>

- Filipowicz, G. (2004). *Zarządzanie kompetencjami zawodowymi*, Warszawa: PWE.
- Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (2014). *Erasmus w Polsce w roku akademickim 2012/13*, Warszawa. Pobrano 11 grudnia 2015 z: http://www.erasmus.org.pl/sites/erasmus.org.pl/files/Erasmus_2012-13.pdf
- Fryca, J. (red.) (2009). *Równi na rynku pracy? Analiza sytuacji absolwentów i osób w wieku 50+ w województwie pomorskim. Raport z badań*. Gdańsk: WSB w Gdańsku, 71.
- Główny Urząd Statystyczny (2015). *Szkoły wyższe i ich finanse w 2014 r.* Warszawa, 29.
- Grześkiewicz, A. (2009). Zarządzanie szkołami wyższymi na przykładzie Finlandii z uwzględnieniem najnowszych zmian. *Zarządzanie Publiczne*, 3(7), 25–37.
- Leja, K. (2011). *Koncepcje zarządzania współczesnym uniwersytetem*. Gdańsk: Wydawnictwo PG.
- Leja, K. (2013). *Zarządzanie uczelnią. Koncepcje i współczesne wyzwania*. Warszawa: Oficyna Wolters Kluwer Business, 21.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2013). *Szkolnictwo Wyższe w Polsce*. Warszawa.
- Morawski, M. (2009). *Zarządzanie profesjonalistami*. Warszawa: PWE.
- OECD (2013). *Local Strategies for Youth Employment. Learning from Practice*. Paris: OECD Publishing.
- Oleksyn, T. (2006). *Zarządzanie kompetencjami*. Kraków: Oficyna Ekonomiczna.
- Paczuska, M. (2014). Zatrudnialność absolwentów szkół wyższych – przegląd wyników badań losów zawodowych absolwentów pod kątem zastosowania wskaźników. *e-mentor*, 1(53), 4–11.
- Podogrodzka, M. (2015). Wpływ zmian struktury wieku ludności na zasoby pracy w Polsce. *Edukacja Ekonomistów i Menedżerów*, 1(35), 25–40.
- Sawiński, S., Sztabiński, P.B., Sztabiński, F. (red.) (2000). *Podręcznik ankietera*. Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN.
- Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Pentor (2008). *Absolwent pomorskiej uczelni przedsiębiorcą? – Raport z badań ilościowych studentów ostatnich lat studiów uczelni wyższych województwa pomorskiego*. Gdańsk.
- Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Pentor (2010). *Studenci ostatniego roku szkół wyższych – pracodawcy, czy pracownicy? Raport z badań ilościowych realizowanych dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego*. Gdańsk.
- Urząd Statystyczny w Gdańsku (2012). *Sytuacja zawodowa osób z wyższym wykształceniem w Polsce i w krajach Unii Europejskiej w 2012 r.* Gdańsk. Pobrano 12 listopada 2015 z: http://gdansk.stat.gov.pl/gfx/gdansk/userfiles/_shared/starszy_redaktor/informacje_okolicznosciowe/sytuacja_zawodowa_polska/sytuacja_zawodowa_polska_ue_2012.pdf
- Wiśniewska, S. (2015). Zatrudnialność – pojęcia, wymiary, determinanty. *Edukacja Ekonomistów i Menedżerów*, 1(35), 11–24.
- Wojdyło-Preisner, M., Zawadzki, K. (2015). Bariery zatrudnialności osób młodych w Polsce. *Edukacja Ekonomistów i Menedżerów*, 1(35), 55–73.

Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku (2013). *Bezrobotni absolwenci szkół wyższych w województwie pomorskim w 2012 roku*. Gdańsk (44). Pobrano 12 listopada 2015 z: http://wup.gdansk.pl/g2/2014_01/1ff52d5f407c02e4a5a87cb89232ff03.pdf

Zielińska, I. (2009). Finlandia. W: M. Kędzierski (red.), *Szkolnictwo wyższe w wybranych krajach świata*. Kraków: Klub Jagielloński. Katedra Polityk Publicznych (22–24). Pobrano 12 listopada z: http://www.eksperci.kj.org.pl/wp-content/uploads/2012/04/Szkolnictwo_wyzsze_w_wybranych_krajach_swiatea.pdf

Summary

Students and Professional Work – Comparison of Polish and Finnish Students' Opinions

The main problem of this article is a try to characterize Polish and Finnish students opinions and work expectations. Empirical part of the text is based on data gained from quantitative research, notably from a survey carried out among students of Polish and Finnish universities.

As a result of research it might be concluded that Polish students are deeply identified with their university and their faculty and they are willing to continue education to develop their qualifications; both groups are afraid of a problem to find a satisfying job with Finnish students being much eager to work in multicultural teams.

Keywords: students, university, higher education, work, labor market, Poland, Finland

Dr Michał Tomczak

Adiunkt w Katedrze Nauk Społecznych i Filozoficznych Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej, zastępca kierownika Zespołu ds. monitorowania losów absolwentów Politechniki Gdańskiej, autor programów studiów podyplomowych z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi i zarządzania w oświacie. W pracy naukowej podejmuje problematykę losów zawodowych absolwentów uczelni, profesjonalizmu pracowników, kompetencji zawodowych oraz procesu rekrutacji i selekcji pracowników.

